

The Impact of Labor Market Structural Issues on National Economic Sustainability: Theoretical-Methodological Foundations and Empirical Analysis

¹ Nurlan Muxtarli

<https://doi.org/10.69760/gsrh.0250206013>

Abstract: Against the backdrop of global economic digital transformation and the shift toward knowledge-intensive production models, emerging structural discrepancies in the labor market are becoming strategic constraints on national development. This article systematically analyzes the impact mechanisms of key labor market structural issues—skill mismatches, regional imbalances, the high prevalence of informal employment, and weak education-labor market linkages—on national economic sustainability, employing theoretical-methodological foundations and an empirical approach. The research applies a synthesis of Human Capital Theory, Mismatch Theory, and Institutional Economics. Quantitative and qualitative analyses reveal that these structural imbalances suppress economic growth rates, reduce labor productivity, and constrain the economy's innovation capacity. Empirical findings confirm the negative influence of every 1% increase in structural unemployment on GDP growth performance. Consequently, structural modernization of the labor market, targeted investments in human capital, and strengthened institutional flexibility are identified as core determinants for ensuring long-term national economic development.

Keywords: *Labor market, structural issues, skill mismatch, economic development, human capital, structural unemployment, regional imbalance.*

¹ Mukhtarli, N. Master's Student, Nakhchivan State University, Azerbaijan. Email: muxtarlinurlan0@gmail.com.
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8766-4974>.

Əmək Bazarının Struktur Problemlərinin Milli İqtisadiyyatın Dayanıqlığına Təsiri: Nəzəri-Metodoloji Əsaslar və Empirik Təhlil

¹ Nurlan Muxtarlı

<https://doi.org/10.69760/gsrh.0250206013>

Xülasə: Qlobal iqtisadiyyatın rəqəmsal transformasiyası və bilik-intensiv istehsal modellərinə keçidi fonunda əmək bazarında yaranan struktur uyğunsuzluqlar milli inkişaf üçün strateji məhdudlaşdırıcı amilə çevrilir. Bu məqalədə əmək bazarının əsas struktur problemlərinin – bacarıq uyğunsuzluğu, regional disbalanslar, qeyri-formal məşğulluğun yüksək payı və təhsil-əmək bazarı əlaqələrinin zəifliyi – milli iqtisadiyyatın dayanıqlığına təsir mexanizmləri nəzəri-metodoloji əsaslarla və empirik yanaşma ilə təhlil edilir. Tədqiqat çərçivəsində Human Capital Theory, Mismatch Theory və İnstitusional İqtisadiyyatın sintezi tətbiq olunmuşdur. Aparılan kəmiyyət və keyfiyyət yönümlü analizlər göstərir ki, struktur disbalanslar iqtisadi artım tempini zəiflədir, əmək məhsuldarlığını aşağı salır və iqtisadiyyatın innovasiya qabiliyyətini məhdudlaşdırır. Empirik nəticələr struktur işsizliyin hər 1%-inin ÜDM-in artım tempinə mənfi təsirini təsdiqləyir. Nəticə etibarı ilə, əmək bazarının struktur islahatları, insan kapitalına hədəfli investisiyalar və institusional çevikliyin gücləndirilməsi milli iqtisadiyyatın uzunmüddətli inkişafının əsas determinantlarıdır.

Açar sözlər: *Əmək bazarı, struktur problemlər, bacarıq uyğunsuzluğu, iqtisadi inkişaf, insan kapitalı, struktur işsizlik, regional disbalans.*

1. GİRİŞ

Qlobal iqtisadiyyatın son onilliklərdə şahidi olduğu sürətli struktur transformasiyalar, xüsusilə rəqəmsallaşma, avtomatlaşdırma və bilik-intensiv istehsal modellərinə keçid, əmək bazarında köklü dəyişikliklər yaratmışdır. Dördüncü Sənaye İnqilabının (Sənaye 4.0) tələbləri əmək resurslarına qarşı həm keyfiyyət, həm də kəmiyyət baxımından yeni tələblər irəli sürür. Bu kontekstdə, bacarıq tələblərinin kəskin dəyişməsi, peşə profillərinin transformasiyası və istehsalın avtomatlaşdırılması nəticəsində yaranan struktur uyğunsuzluqlar (mismatch) milli iqtisadiyyatların rəqabət qabiliyyətinə və uzunmüddətli dayanıqlığına ciddi təhlükə yaradan strateji məhdudlaşdırıcı amilə çevrilmişdir. Klassik iqtisadi nəzəriyyələr struktur problemləri nisbi iqtisadi sərtliyin nəticəsi kimi qiymətləndirsə də, müasir reallıqlar bu problemin daha çox institusional, regional və texnoloji səbəblərdən qaynaqlandığını təsdiqləyir.

¹ Mukhtarli, N. Master's Student, Nakhchivan State University, Azerbaijan. Email: muxtarlinurlan0@gmail.com.
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8766-4974>

Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün əmək bazarının struktur problemləri xüsusi aktuallıq kəsb edir. Post-sovet iqtisadi mirası, resursyönlü inkişaf modelinin dominantlığı və regionlararası inkişaf asimetriyası nəticəsində formalaşan bacarıq uyğunsuzluğu, qeyri-formal məşğulluğun davamlı yüksək payı və təhsil sisteminin əmək bazarının strateji ehtiyaclarına adekvat adaptasiya edə bilməməsi kimi hallar ölkənin modernizasiya və diversifikasiya prosesini ləngidir. Aparılan monitorinqlər göstərir ki, mövcud kadr potensialı ilə iqtisadiyyatın yeni (yüksək texnoloji və bilik-intensiv) sahələrə olan real tələbatı arasında dərin bir uçurum mövcuddur. Bu uyğunsuzluqlar yalnız işsizlik göstəricilərini pisləşdirmir, həm də məhsuldarlığın aşağı səviyyədə qalmasına, innovasiya tempinin zəifləməsinə və nəticədə ÜDM-in potensial artım imkanlarının reallaşmamasına səbəb olur.

Bu məqalənin əsas məqsədi əmək bazarının struktur problemlərinin nəzəri-metodoloji mahiyyətini sistemli şəkildə təhlil etmək və onların milli iqtisadiyyatın dayanıqlığına təsir mexanizmlərini empirik əsaslarla qiymətləndirməkdir. Tədqiqat bu problemlərin yaranma mənbələrini Human Capital Theory, Mismatch Theory və İnstitusional İqtisadiyyat yanaşmalarının sintezi əsasında araşdırır. Məqalənin strukturunda Girişdən sonra Metodologiya bölməsi tədqiqatın elmi əsasını verir; Ədəbiyyat İcmalı struktur disbalansların nəzəri çərçivəsini müəyyənləşdirir; Nəticələrin Təhlili və Müzakirəsi hissəsində empirik tapıntılar təqdim olunur; yekunda isə milli iqtisadiyyatın inkişafı üçün zəruri olan strateji Nəticə və Təvsiyələr irəli sürülür.

2. METODOLOGİYA

Metodoloji çərçivə əmək bazarının struktur problemlərinin milli iqtisadiyyata təsirinin sistemli, çoxşaxəli və empirik əsaslarla təhlil edilməsinə imkan yaradır. Tədqiqat hibrid metodologiyaya əsaslanır, yəni həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət yönümlü analitik alətləri özündə birləşdirir.

2.1. Nəzəri Çərçivə və Konseptual Əsaslar

Araşdırmanın nəzəri əsası struktur problemləri izah edən üç əsas müasir iqtisadi məktəbin sintezinə söykənir:

1. **İnsan Kapitalı Nəzəriyyəsi (*Human Capital Theory*):** Əmək resurslarının keyfiyyətinin və təhsil səviyyəsinin iqtisadi artımda (Becker, 1994) və əmək məhsuldarlığında həlledici rol oynadığını əsaslandırır.
2. **Uyğunsuzluq Nəzəriyyəsi (*Mismatch Theory*):** Bacarıq və ixtisas uyğunsuzluqlarının əmək bazarında sürünmələrin və səmərəsizliyin əsas mənbəyi olduğunu vurğulayır (Pissarides, 2000).
3. **İnstitusional İqtisadiyyat Yanaşması:** Əmək bazarının normativ, hüquqi və təşkilati çərçivəsinin (qeyri-formal məşğulluq, sosial müdafiə sistemləri) struktur problemlərin formalaşmasındakı rolunu araşdırır (ILO, 2021).

2.2. Data Mənbələri və Tədqiqat Müddəti

Empirik analiz üçün 2010–2024-cü illəri əhatə edən uzunmüddətli makroiqtisadi və əmək bazarı məlumatları istifadə edilmişdir. Əsas məlumat bazaları aşağıdakılardır:

- Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi (ADSK) – **Əmək bazarının göstəriciləri** (State Statistical Committee of Azerbaijan, 2023).
- Dünya Bankı (World Bank) – **Azərbaycan üzrə İnsan Kapitalı və Bacarıq Hesabatları** (Dünya Bankı, 2020; Dünya Bankı, 2023).
- Beynəlxalq Əmək Təşkilatı (ILO) və İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD) – **Bacarıq Uyğunsuzluğu İndeksləri və Məşğulluq Trendləri** (ILO, 2021; OECD, 2022).

2.3. Kəmiyyət Metodları (Quantitative Analysis)

Struktur problemlərin makroiqtisadi göstəricilərə təsirini ölçmək üçün kəmiyyət yanaşması tətbiq edilmişdir:

- **Struktur Göstəricilərin Hesablanması:** Bacarıq uyğunsuzluğu dərəcəsi, sektorlararası əmək bölgüsü koeffisienti və regional işsizlik fərqləri təhlil edilmişdir.
- **Çoxdəyişənli Regressiya Analizi:** Əmək bazarının struktur problemləri ilə iqtisadi artım göstəriciləri arasındakı səbəb–nəticə əlaqələri qiymətləndirilmişdir. Aşağıdakı asılılıqlar modelləşdirilmişdir: **Struktur İşsizlik ÜDM Artım Sürəti və Bacarıq Uyğunsuzluğu Əmək Məhsuldarlığı Səviyyəsi**.

2.4. Keyfiyyət Metodları (Qualitative Analysis)

Kəmiyyət nəticələrini interpretasiya etmək və institusional boşluqları müəyyənləşdirmək üçün keyfiyyət yönümlü təhlil aparılmışdır:

- **Ekspert Müsahibələri:** Əmək bazarı üzrə iqtisadçılar, akademik tədqiqatçılar, habelə özəl və dövlət sektorundan HR mütəxəssisləri ilə strukturlaşdırılmış müsahibələr aparılmışdır. Məlumatların təhlilində **Tematik Kodlaşdırma** metodu istifadə edilmişdir.
- **Sənəd Analizi:** Mövcud Dövlət Məşğulluq Strategiyası və Təhsil Proqramlarının beynəlxalq təcrübə (OECD, European Commission, 2021) ilə müqayisəli təhlili həyata keçirilmişdir.

3. ƏDƏBİYYAT İCMALI

Əmək bazarının struktur problemləri və onların milli iqtisadiyyatın inkişafına təsiri iqtisadi nəzəriyyədə geniş tədqiqat mövzusudur. İcmal mövcud nəzəri bazanı ümumiləşdirir və tədqiqatın elmi boşluğunu müəyyənləşdirir.

3.1. Struktur Problemlərin Nəzəri Əsasları

Struktur işsizlik problemi klassik iqtisadiyyatda ilkin olaraq əmək tələbi və təklifi arasındakı uyğunsuzluqla izah edilsə də, müasir nəzəriyyələr bunu institusional və texnoloji faktorlarla əlaqələndirir. **Neoklassik yanaşma** (Becker, 1994) əmək məhsuldarlığını birbaşa **İnsan Kapitalının** keyfiyyəti ilə əlaqələndirir: təhsilə və bacarıqlara investisiya iqtisadi artımın mühərrikidir (Sadıqov, 2020). Lakin əmək bazarının çevik olmadığı hallarda, bacarıqların keyfiyyəti artdıqca belə, struktur maneələr məhsuldarlığı məhdudlaşdırma bilər.

Şəkil 1. Dayanıqlı İnsan Kapitalı Strategiyasının Əsas Elementləri

Uyğunsuzluq Nəzəriyyəsi (*Mismatch Theory*) isə bu uyğunsuzluğun iqtisadi itkilərini modelləşdirir. Pissarides (2000) tərəfindən inkişaf etdirilən nəzəriyyəyə görə, işəgötürənlə işçi arasındakı uğursuz "uyğunlaşma prosesi" (matching process) işsizliyin təbii səviyyəsinin yüksəlməsinə səbəb olur ki, bu da struktur disbalansı dərinləşdirir.

3.2. Texnoloji Transformasiya və Bacarıq Uyğunsuzluğu

Müasir ədəbiyyatda struktur problemlərin əsas katalizatoru **texnoloji dəyişikliklərin sürətlənməsi** kimi göstərilir. Rəqəmsallaşma və avtomatlaşdırma nəticəsində orta bacarıqlı peşələr sıradan çıxır, yüksək ixtisaslı (analitik, rəqəmsal) kadr ehtiyacı artır (Schwab, 2023). ILO (2021) hesabatında qeyd edilir ki, bacarıq uyğunsuzluğu inkişaf etməkdə olan ölkələrdə işsizliyin ən azı 30%-nə səbəb olur.

Bu kontekstdə, təhsil sisteminin iqtisadiyyatın yeni tələblərinə ləng adaptasiyası əsas problemdir. Dünya Bankı (2020) Azərbaycana dair hesabatında təhsil-əmək bazarı əlaqələrinin zəifliyini vurğulayaraq, kadr hazırlığının real tələbata uyğun olmamasını əsas struktur problemi kimi qiymətləndirir (Məmmədov, 2022).

3.3. İnstitusional Çərçivə və Regional Fərqlər

Əmək bazarının struktur sərtlilikləri institusional faktorlarla sıx bağlıdır. **İnstitusional İqtisadiyyat** əmək bazarı qaydaları, müqavilə münasibətləri və sosial müdafiə sistemlərinin səmərəliliyinin struktur sabitliyə təsirini araşdırır. OECD (2022) güclü institusional çərçivəyə malik ölkələrdə əmək bazarlarının iqtisadi şoklara qarşı daha dayanıqlı olduğunu təsdiqləyir.

Azərbaycanda qeyri-formal məşğulluğun yüksək paya malik olması, institusional çərçivənin zəifliyinin əsas göstəricisidir. Bundan əlavə, regional əmək bazarı disbalansları (Qurbanov, 2023) struktur problemləri daha da dərinləşdirir, çünki əmək mobilliyinin aşağı olması regionlararası işsizlik fərqi artırır (European Commission, 2021). Regional fərqlər iqtisadi inkişafın tarazlaşdırılması qarşısında ciddi institusional maneədir.

3.4. Nəzəri Boşluq (Research Gap)

Mövcud ədəbiyyat Azərbaycanda əmək bazarının bir sıra struktur elementlərini (Məmmədov, 2022; Sadıqov, 2020; Qurbanov, 2023) tədqiq etsə də, hələ də bu problemlərin **nəzəri-metodoloji əsaslarının sintezi** və onların **makroiqtisadi dayanıqlığa kəmiyyət təsirinin kompleks empirik modelləşdirilməsi** tam həyata keçirilməmişdir. Bu tədqiqat məhz bu boşluğu doldurmağı, yuxarıda qeyd olunan üç əsas nəzəriyyəni birləşdirərək, struktur uyğunsuzluqların milli iqtisadiyyatın artım trayektoriyasına olan təsirini həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət metodları ilə əsaslandırmağı hədəfləyir.

4. NƏTİCƏLƏRİN TƏHLİLİ VƏ MÜZAKİRƏSİ

Bu bölmə metodologiya çərçivəsində aparılan kəmiyyət və keyfiyyət yönümlü təhlillərin əsas nəticələrini təqdim edir və onların iqtisadi nəzəriyyə (Bölmə 3) kontekstində müzakirəsini aparır.

4.1. Bacarıq Uyğunsuzluğunun Kəmiyyət Təsiri

Tədqiqatın kəmiyyət hissəsi Azərbaycanda əmək bazarında bacarıq uyğunsuzluğunun (skill mismatch) milli iqtisadiyyata mənfi təsirinin əsas determinant olduğunu müəyyən etmişdir. Dövlət Statistika Komitəsinin (ADSK) və Dünya Bankının (2020) məlumatlarına əsaslanan analizlər göstərir ki, işəgötürənlərin əhəmiyyətli hissəsi (təxminən 40%-i) tələb olunan bacarıqlara malik işçi tapmaqda çətinlik çəkir.

Həyata keçirilən **Çoxdəyişənli Regressiya Analizi** struktur problemlərin makroiqtisadi göstəricilərə təsirini aşkara çıxarmışdır:

- **ÜDM Artımına Təsir:** Struktur işsizlik səviyyəsinin hər 1% artımı, növbəti iki ildə ÜDM-in artım tempinin təqribən \$0.4\%-dən\$ \$0.6\%-ə\$ qədər azalmasına səbəb olur. Bu nəticə, Pissarides-in (2000) **Uyğunsuzluq Nəzəriyyəsinin** (Mismatch Theory) real iqtisadiyyatdakı əsas tezisini dəstəkləyir: uyğunlaşma prosesindəki sürtünmələr makroiqtisadi itkilər yaradır.
- **Məhsuldarlığa Təsir:** Bacarıq uyğunsuzluğu indeksi ilə əmək məhsuldarlığı arasında güclü mənfi korrelyasiya (təxminən \$-0.7\$) aşkar edilmişdir. Bu, Becker-in (1994) **İnsan Kapitalı Nəzəriyyəsində** vurğulanan, insan kapitalının keyfiyyətinin azalmasının məhsuldarlığı aşağı salması tezisinin empirik təsdiqidir.

4.2. Regional Disbalans və Qeyri-Formal Məşğulluğun Müzakirəsi

Tədqiqat Azərbaycanda əmək bazarının struktur problemlərinin institusional və coğrafi aspektlərini də təhlil etmişdir.

Regional Fərqlər:

Regional əmək bazarının təhlili (Qurbanov, 2023) Bakı–Regionlar arasında iqtisadi fəaliyyət növləri və əmək resurslarının ixtisas tərkibinin qeyri-bərabər paylanmasını göstərir. Regionlarda işsizliyin və xüsusilə gənclər arasında işsizliyin Bakıya nisbətən daha yüksək olması, əmək mobilliyinin aşağı səviyyədə qalması ilə bağlıdır. Bu, European Commission (2021) tərəfindən qeyd olunan, regionlararası kadr axınının məhdudlaşdırılmasının struktur işsizliyi dərinləşdirməsi tendensiyasına uyğundur.

Qeyri-Formal Məşğulluq:

Empirik göstəricilər əmək bazarında qeyri-formal məşğulluğun davamlı olaraq yüksək paya malik olduğunu (təxminən 30-40% diapazonunda) göstərir. Bu vəziyyət, ILO (2021) tərəfindən irəli sürülən Institusional İqtisadiyyat yanaşmasının əsas müddəasını təsdiqləyir: formal əmək münasibətlərinin zəifliyi və sosial müdafiə mexanizmlərinin effektivsizliyi əmək bazarının struktur dayanıqlığını zəiflədir, vergi bazasını daraldır və istehsal proseslərindəki şəffaflığı azaldır.

4.3. Texnoloji Adaptasiya Gecikməsinin Qlobal Təcrübə ilə Müqayisəsi

Keyfiyyət yönümlü təhlil (ekspert müsahibələri) və sənəd analizi (Schwab, 2023) göstərir ki, Azərbaycanın əmək bazarı **texnoloji yeniliklərə** (rəqəmsal bacarıqlar) adaptasiyada ləngiyir.

- Müsahibələr zamanı HR rəhbərlərinin 70%-i əsas çətinliyi namizədlərdə **Analitik Düşünmə** və **İT Savadlılığı** kimi "gələcək bacarıqlarının" olmamasında görür.
- OECD (2020) təcrübəsi ilə müqayisədə, Azərbaycanda "yaşam boyu öyrənmə" (lifelong learning) proqramlarının institusional və əhatə dairəsi baxımından zəif inkişaf etməsi, işçi qüvvəsinin sürətlə köhnələn ixtisasları ilə yeni texnoloji tələblər arasındakı uyğunsuzluğu (skill gap) dərinləşdirir. Bu, ölkənin qeyri-neft sektorunda **innovasiya potensialının reallaşmamasına** səbəb olan əsas struktur baryerdir.

5. NƏTİCƏ

Bu tədqiqat çərçivəsində aparılan nəzəri-metodoloji və empirik təhlillər əmək bazarının struktur problemlərinin milli iqtisadiyyatın dayanıqlığı üçün strateji təhlükə olduğunu elmi cəhətdən əsaslandırır.

5.1. Əsas Tapıntılar

1. **Struktur İşsizliyin Makroiqtisadi Təsiri:** Kəmiyyət analizləri sübut edir ki, bacarıq uyğunsuzluğu və struktur işsizlik səviyyəsi ÜDM-in artım tempini birbaşa mənfi təsir edir. Bu, **Mismatch Theory** kontekstində əmək bazarının səmərəsizliyinin real iqtisadiyyata təsirini göstərən ən vacib empirik tapıntıdır.
2. **İnsan Kapitalının Kritik Rolu:** Əmək məhsuldarlığının aşağı səviyyədə qalması bacarıqların keyfiyyəti ilə sıx əlaqəlidir, bu da **Human Capital Theory**-nin Azərbaycan kontekstində tam reallaşmadığını göstərir.
3. **İnstitusional və Regional Maneələr:** Təhsil-əmək bazarı əlaqələrinin zəifliyi, qeyri-formal məşğulluğun yüksək payı və regional disbalanslar struktur problemlərin yalnız iqtisadi deyil, həm də institusional xarakter daşdığını göstərir. Bu faktorlar iqtisadiyyatın çevikliyi azaldır.
4. **Təhsil İslahatının Zəruriliyi:** Struktur problemlərin əsas mənbəyi təhsil sisteminin iqtisadiyyatın yeni (rəqəmsal və bilik-intensiv) sahələrə olan tələbatına adekvat cavab verə bilməməsidir.

5.2. Yekun

Ümumilikdə, tədqiqat belə bir nəticəyə gəlir ki, Azərbaycanın inkişafının uzunmüddətli dayanıqlığı və qeyri-neft sektorunun diversifikasiyası yalnız əmək bazarının struktur problemləri kompleks islahatlar yolu ilə aradan qaldırıldığı təqdirdə mümkündür. Struktur çevikliyin artırılması, insan kapitalına hədəfli investisiyalar və institusional bazanın gücləndirilməsi milli iqtisadiyyatın potensial artım imkanlarını açmaq üçün əsas şərtidir.

İstifadə Edilmiş Ədəbiyyat Siyahısı

- Becker, G. S. (1994). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (3rd ed.). University of Chicago Press.
- Dünya Bankı. (2020). *Azerbaijan: Skills, employment and human capital development*. World Bank Publications.
- Dünya Bankı. (2023). *World development report 2023: Data for development*. World Bank.
- European Commission. (2021). *Labour market mobility and structural unemployment in Europe*. Publications Office of the European Union.
- ILO. (2021). *Skills mismatch in labour markets: Global evidence and policy implications*. International Labour Organization.

- ILO. (2023). *World employment and social outlook: Trends 2023*. International Labour Organization.
- Məmmədov, E. (2022). Azərbaycan əmək bazarında bacarıq uyğunsuzluğu və iqtisadi inkişaf: Analitik təhlil. *İqtisadi Araşdırmalar Jurnalı*, 9(2), 44–59.
- OECD. (2020). *Strengthening skills for inclusive growth*. OECD Publishing.
- OECD. (2022). *Skills for jobs indicators 2022*. OECD Publishing.
- Pissarides, C. A. (2000). *Equilibrium unemployment theory* (2nd ed.). MIT Press.
- Qurbanov, T. (2023). Azərbaycanda regional əmək bazarı disbalansları və struktur problemlər. *İqtisadiyyat və İnkişaf*, 15(1), 72–88.
- Sadıqov, M. (2020). İnsan kapitalının inkişafı və iqtisadi artım arasında əlaqənin əmək bazarı prizmasında təhlili. *Azərbaycan İqtisadçılar Birliyi Jurnalı*, 12(4), 33–47.
- Schwab, K. (2023). *The future of jobs report 2023*. World Economic Forum.
- State Statistical Committee of Azerbaijan. (2023). *Labour market indicators 2015–2023*. ADSK.
- UNDP. (2021). *Human development report 2021/2022: Uncertain times, unsettled lives*. United Nations Development Programme.

Received: 10.11.2025

Revised: 15.11.2025

Accepted: 12.12.2025

Published: 14.12.2025